

crne gore

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

**ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA O PROCESU
UVOĐENJA USLUGA DIGITALNE TELEVIZIJE
U CRNOJ GORI**

Autor: „E3 Consulting” Podgorica

Projekat: South-East European Digital Television

Acronym: SEE Digi.TV

Jun 2013. godine

Izjava o ograničenju odgovornosti

Ova publikacija je izrađena uz finansijsku pomoć Evropske Unije. Sadržaj publikacije je isključivo odgovornost autora i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

Disclaimer

This publication has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the author and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.

SADRŽAJ

OSNOVNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA	6
UVOD	7
O UZORKU	9
DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE ISPITANIKA	12
TEHNIČKA OPREMLJENOST OPREMOM ZA PRIJEM TV SIGNALA	16
INFORMISANOST O PROCESU DIGITALIZACIJE	24
ANEKS – UPITNIK ZA DOMAĆINSTVA	30

LISTA GRAFIKA

- Grafik 1:** Regioni
- Grafik 2:** Urban/Rural
- Grafik 3:** Pol
- Grafik 4:** Godine starosti ispitanika
- Grafik 5:** Broj članova domaćinstva
- Grafik 6:** Nivo obrazovanja ispitanika
- Grafik 7:** Ukupan mjesečni prihod domaćinstva
- Grafik 8:** Koliko TV uređaja posjeduje domaćinstvo
- Grafik 9:** Vrsta TV uređaja u domaćinstvu
- Grafik 10:** Da li imate mogućnost prijema HD signala?
- Grafik 11:** Na koje načine domaćinstvo prima TV signal?
- Grafik 12:** Da li postojeća programska TV ponuda zadovoljava Vaše potrebe?
- Grafik 13:** Koji sadržaji nedostaju?
- Grafik 14:** Da li planirate nabavku novog TV prijemnika u sledećih godinu dana?
- Grafik 15:** Da li se u sledećih godinu dana planira korišćenje novog/drugačijeg prijema TV signala?
- Grafik 16:** Koliko se vremena u toku dana provede gledajući TV?
- Grafik 17:** Da li ste čuli da je planiran prestanak analognog emitovanja TV signala?
- Grafik 18:** Da li ste čuli za digitalnu televiziju?
- Grafik 19:** Koja će vam dodatna oprema biti potrebna?
- Grafik 20:** Koliko očekujete da će vas koštati ulaganje u novu opremu za prijem TV signala?
- Grafik 21:** Da li smatrate da digitalizacija donosi prednosti?
- Grafik 22:** U kojoj mjeri se slažete sa tvrdnjom da bez subvencije države nećete biti u mogućnosti da nabavite potrebnu opremu za prelazak na digitalno emitovanje?
- Grafik 23:** Na koji način biste se željeli ubuduće informisati o procesu prelaska na digitalno emitovanje u Crnoj Gori?

LISTA TABELA

- Tabela 1:** Uzorak po opštinama
- Tabela 2:** Karakteristike domaćinstava koja TV signal primaju zemaljskim putem

LISTA SKRAĆENICA

AEM – Agencija za elektronske medije

EKIP – Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

EU – Evropska unija

HD – High Definition

IPA – Instrumenti predpristupne pomoći

IT – Informacione Tehnologije

SEE – Jugoistočna Evropa

OSNOVNI REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje realizovano na uzorku od 800 domaćinstava, odnosno punoljetnih građana Crne Gore kada je riječ o pitanjima poznavanja procesa digitalizacije, percepciji o postojećim i budućim tehničkim preduslovima za njegovu realizaciju, ukazuju na sledeće:

- Najveći procenat domaćinstava u Crnoj Gori posjeduje ili 'običan' TV sa katodnom cijevi ili LCD TV.
- Kada je riječ o stepenu znanja o tome da li imaju mogućnost prijema HD signala, značajan procenat ispitanika ne zna da li njihovi TV uređaji imaju mogućnost prijema, što predstavlja 34,7% uzorka.
- Domaćinstva ostvaruju prijem TV signala u 65,6% slučajeva ili putem kablovske distribucije od postojećih provajdera kablovske TV ili putem Interneta (Extra TV).
- Polovina anketiranih ispitanika smatra da postojeća programska ponuda donekle zadovoljava njihove potrebe i to se mahom odnosi na domaćinstva iz centralnog regiona. Obrazovni program, filmski i serijski program, kao i sportski program predstavljaju sadržaje koje treba dodatno obogatiti, smatraju ispitanici.
- Kada je riječ o kupovini novih TV prijemnika, najveći procenat domaćinstava (80,9%) ne planira kupovinu novog TV prijemnika u sledećih godinu dana. Nadalje, 86,7% ne planira da u sledećih godinu dana počne koristiti novi i drugačiji prijem TV signala. U odnosu na procenat domaćinstava koja planiraju korišćenje novog prijema TV signala, oni bi isti koristili putem kablovske distribucije (42,8%), a potom putem Interneta (26,6%) i satelitske antene (13,3%).
- Značajan procenat ispitanika nije informisan o predstojećem prestanku analognog emitovanja TV signala, što predstavlja 60,4% uzorka. Na drugoj strani, oni ispitanici koji su informisani najčešće su se informisali putem TV-a (61,1%), od prijatelja/rođaka (29,3%) ili putem Interneta (28,8%).
- Kada je u pitanju percepcija troškova, najveći procenat ispitanika smatra da će im prelazak na digitalno emitovanje donijeti dodatne troškove, što se odnosi na 63,1% ispitanika iz uzorka. Očekivanja 73,3% ispitanika govore da će se troškovi kretati u intervalu od 10 EUR do 50 EUR.
- Građani bi se u najvećoj mjeri željeli informisati o predstojećem procesu digitalizacije putem televizije (TV emisija, vijesti i priloga), Interneta ili web sajta emitera/regulatorne agencije.

UVOD

„Istraživanje javnog mnjenja o procesu uvođenja usluga digitalne televizije u Crnoj Gori” realizovano je u okviru Projekta „Digitalna televizija u jugoistočnoj Evropi – SEE Digi.TV”¹. Aktivnosti projekta finansira Evropska unija (EU) sa 85% sredstava iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA), dok se 15% odnosi na učešće crnogorskih partnera - Agencije za elektronske medije (AEM) i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP).

Uvođenje digitalne televizije (digitalizacija) do sredine 2015. godine obaveza je za sve evropske države. Kod nekih je taj proces ranije završen, kod nekih je u završnoj fazi, a kod jednog broja država, među kojima je i Crna Gora, proces je u početnoj fazi. Digitalna tehnologija je uveliko prisutna u mnogim drugim oblastima života (mobilna telefonija, IT i sl.), pa su građani već u dobroj mjeri upoznati sa njenim mogućnostima i prednostima koje pruža. Kada je u pitanju TV, digitalnu verziju karakteriše superioran tehnički kvalitet (dostupnost većeg broja kanala, multimedijalnost, bolji kvalitet slike i tona i sl.), kao i mogućnost paralelnog korišćenja raznovrsnih komplementarnih ili zasebnih servisa.

Primjena ove tehnologije ima i svoju cijenu. Ona iziskuje određena tehničko-tehnološka prilagođavanja u cijelom lancu - od emitera do krajnjih korisnika. U cilju sagledavanja opravdanih mjera koje će biti u funkciji sprovođenja ovog procesa na što efikasniji način, neophodno je imati u vidu nivo informisanosti građana o mogućnostima i praktičnom značaju i potencijalu poboljšanja kvaliteta i podizanja nivoa zadovoljavanja potreba koje digitalizacija pruža, te njihove spremnosti da učestvuju u obezbjeđivanju nužnih tehničkih uslova (risiveri, set-top-box, TV prijemnici i sl.).

Spoznaja stepena informisanosti građana o digitalnoj TV, te njihovi stavovi i interesi, osnovni su preduslov za aktivnosti na informativnom/edukativnom i promotivnom planu, u cilju podizanja nivoa svijesti o značaju procesa.

¹ Broj ugovora: CRIS No. 267 792.

U tom cilju, sprovedeno istraživanje nudi informacije i saznanja koja mogu poslužiti kao osnova za buduće informativno-promotivne aktivnosti. Sprovedeno istraživanje se zasniva, između ostalog, na regionalnim smjernicama i preporukama, koje su urađene u okviru Digi.TV projekta (www.see-digi.tv).

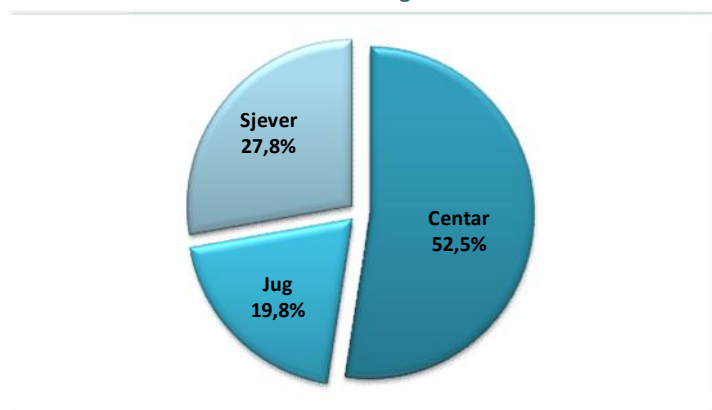
Istraživanje je realizovao E3 Consulting iz Podgorice, u saradnji sa AEM. U toku juna 2013. godine prikupljeni su podaci na uzorku od 800 domaćinstava u 20 crnogorskih opština. Izvještaj koji slijedi sadrži kvantitativnu i kvalitativnu analizu osnovnih rezultata istraživanja koja daje ključne smjernice o percepciji građana, trenutnom stepenu poznavanja procesa digitalizacije u Crnoj Gori, kao i njihovim preferencijama kada su u pitanju predstojeće aktivnosti na tom polju.

Rezultati dobijeni istraživanjem stvaraju bazu za praćenje trendova u oblasti digitalizacije u budućnosti, dok ujedno daju sugestije u cilju osmišljavanja učinkovite kampanje informisanja građana Crne Gore o predstojećem procesu prelaska sa analognog na digitalno TV emitovanje.

O UZORKU

Za potrebe realizacije istraživanja kreiran je reprezentativan, dvoetafni, prost slučajni uzorak koji je u obzir uzeo dva stepena stratifikacije, regionalnu i podjelu na urbano-ruralne zone na osnovu zvaničnih podataka poslednjeg Popisa stanovništva iz 2011. godine. Uzorkom od ukupno 800 domaćinstava obuhvaćene su sve tri crnogorske regije, u šest opština iz južnog regiona, četiri iz centralnog i deset iz sjevernog dijela Crne Gore.

Grafik 1: Regioni

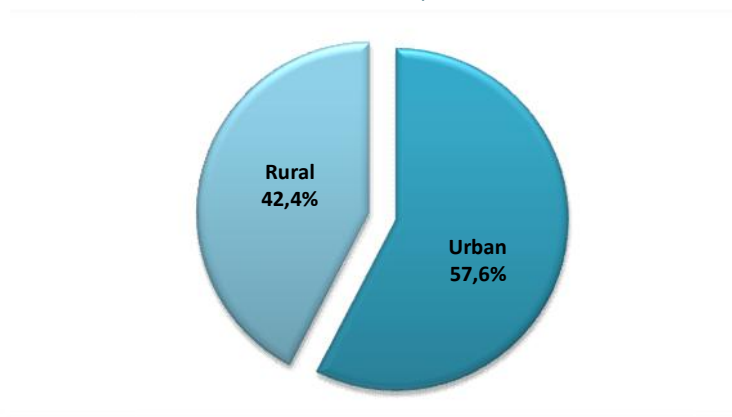
Posmatrano prema regionima, uzorak je obuhvatio 52,5% domaćinstava iz centralnog regiona sa opštinama: Podgorica, Nikšić, Danilovgrad i Cetinje. Od ukupnog broja domaćinstava iz uzorka, njih 19,8% potiče iz južnog regiona sa opštinama: Ulcinj, Bar, Budva, Kotor, Tivat i Herceg Novi.

Preostalih 27,8% anketiranih domaćinstava potiče iz sjevernog dijela Crne Gore, iz opština: Berane, Bijelo Polje, Pljevlja, Žabljak, Rožaje, Mojkovac, Kolašin, Plav, Plužine, Andrijevića. Posmatrano prema urbano-ruralnim zonama, 58% domaćinstava potiče iz urbanih, dok 42% potiče iz ruralnih oblasti datih opština.

Tabela 1: Uzorak po opštinama

Opštine	Broj	Procenat (%)
Andrijevića	7	0,9
Bar	58	7,3
Berane	41	5,1
Bijelo Polje	54	6,8
Budva	28	3,5
Cetinje	23	2,9
Danilovgrad	22	2,8
Herceg Novi	48	6,0
Kolašin	12	1,5
Kotor	31	3,9
Mojkovac	11	1,4
Nikšić	89	11,1
Plav	15	1,9
Pljevlja	44	5,5
Plužine	5	0,6
Podgorica	235	29,4
Rožaje	23	2,9
Tivat	20	2,5
Ulcinj	24	3,0
Žabljak	10	1,3
Ukupno	800	100%

Grafik 2: Urban/Rural

Za potrebe istraživanja, u saradnji sa timom AEM, kreiran je upitnik od ukupno 35 pitanja koji se sastoji iz tri sekcije:

Sekcija 1: Demografske karakteristike;

Sekcija 2: Tehnička opremljenost domaćinstava opremom za prijem TV programa;

Sekcija 3: Informisanost o procesu digitalizacije.

Upitnik sadrži pitanja koja se koriste u zemljama regiona i EU za praćenje indikatora svijesti (informisanosti) javnosti o pitanjima digitalizacije, što stvara osnovu za komparativnu analizu sa zemljama okruženja (Aneks 1).

Istraživanje među domaćinstvima realizovano je po metodi direktnog intervjua, dok je odabir ispitanika zadovoljio uslov da se u uzorku nađu punoljetni ispitanici čija se reprezentativnost slučajnog odabira dobila primjenom izbora ispitanika putem metode 'prvog rođendana'.

Terensko istraživanje obavljeno je od strane anketara E3 Consulting uz tim supervizora projekta u svakom od navedenih regiona.

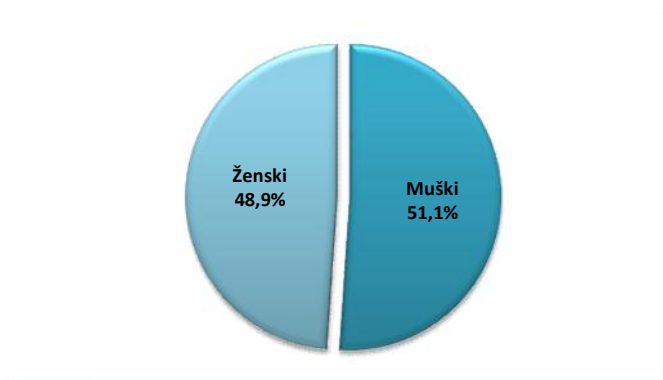
Kontrolu, obradu, analizu podataka, kao i pripremu izvještaja realizovao je tim supervizora i analitičara E3 Consulting.

DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE ISPITANIKA

Pitanja u Sekciji 1 ukazuju na ključne informacije o uzorku, o domaćinstvima koja su bila obuhvaćena istraživanjem sa stanovišta broja članova i ostvarenih mjesečnih prihoda, kao i osnovne podatke o ispitanicima po ključnim demografskim karakteristikama kao što su: pol, godine starosti, društveni status, nivo obrazovanja, trenutno zanimanje i ostalo.

Pol – Uzorak od 800 punoljetnih ispitanika sastoji se od prilično ujednačene strukture ispitanika prema polu, po regionima i urban-rural zonama, gdje je prisutno 51,1% ispitanika muškog, a 48,9% ispitanica ženskog pola.

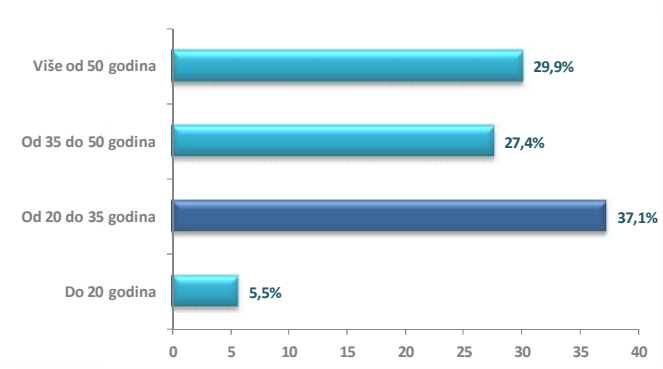
Grafik 3: Pol

Posmatrano po opštinama, polna uravnoteženost prisutna je u opštinama: Berane, Bijelo Polje, Budva, Mojkovac, Pljevlja i Podgorica, dok je veća zastupljenost ispitanika muškog pola prisutna u opštinama: Bar, Tivat, Kolašin, Plav, Plužine, Rožaje i Žabljak.

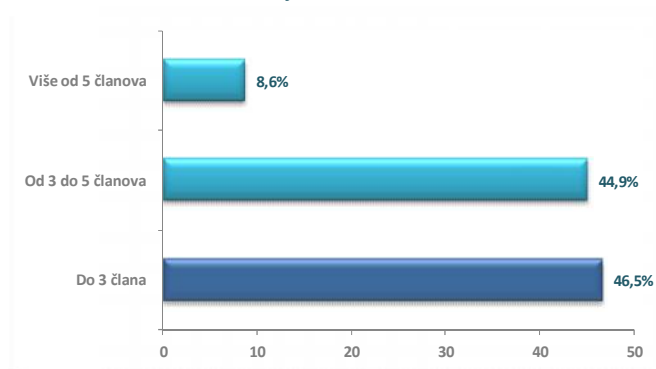
Godine starosti ispitanika - Najveći procenat ispitanika je starosne dobi od 20 do 35 godina (37,1%), potom starosti preko 50 godina (29,9%), dok je najmanje zastupljena starosna grupa do 20 godina starosti (5,5%). Posmatrajući na osnovu cjelokupnog uzorka prosječne godine starosti ispitanika su 41 godina i 9 mjeseci. Najveći procenat ispitanika sa preko 50 godina starosti prisutan je u južnom regionu, dok je najveći procenat grupe ispitanika starosti od 20 do 35 godina zastupljen u centralnom regionu.

Grafik 4: Godine starosti ispitanika

Broj članova domaćinstva – Kada je u pitanju broj članova domaćinstava koja su obuhvaćena istraživanjem, podaci ukazuju da najveći procenat uzorka čine domaćinstva koja broje tri člana domaćinstva (46,5%), a potom domaćinstva sa od dva do pet članova domaćinstva (44,9%), dok je najmanji procenat domaćinstava koja broje više od pet članova (8,6%).

Grafik 5: Broj članova domaćinstva

Najveći procenat domaćinstava sa do tri člana prisutan je u južnom regionu (opštine Bar, Budva, Tivat i Ulcinj), dok je najveći procenat domaćinstava sa preko pet članova domaćinstva prisutan u sjevernom regionu (opštine Plav i Mojkovac). Prosječan broj članova domaćinstva na osnovu uzorka iznosi 3,6.

Odnos sa glavom domaćinstva – Najveći broj ispitanika koji su dali odgovore na pitanja postavljena u upitniku su glave domaćinstva (42,3%), a potom bračni partneri (27%) ili biološka djeca (27,1%).

Bračni status ispitanika – Ispitanici u uzorku u najvećem procentu imaju status oženjen/udata što predstavlja 57,1% uzorka, dok 31% ispitanika nije u bračnoj zajednici.

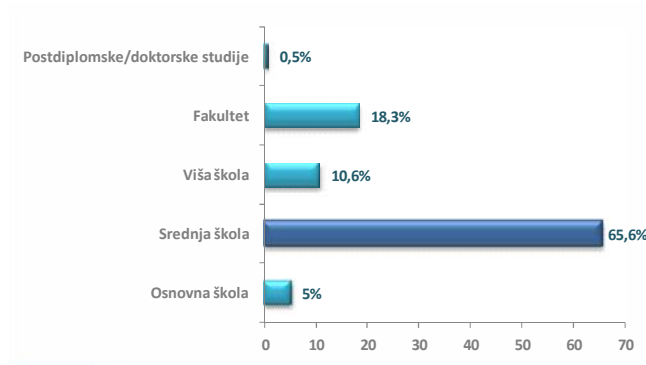
Zanimanje ispitanika – Najveći procenat ispitanika zaposlen je u privatnim preduzećima (28,6%), dok je prilično ujednačen procenat onih ispitanika koji su zaposleni u državnim institucijama i nezaposlenih (16%). U uzorku se našlo i 18,8% ispitanika koji su u penziji. Preostali procenat ispitanika po zanimanju potpada u grupe: domaćica (5,3%), student/đak (10,3%) i preduzetnik (5%).

Nezaposlenost je u najvećoj mjeri prisutna među ispitanicima iz sjevernog regiona (20,8%), opštinama Bijelo Polje i Rožaje (24,5% i 39,1%).

Nivo obrazovanja – U odnosu na cjelokupan uzorak, 65,6% ispitanika ima završenu srednju školu, dok je 18,3% visokoobrazovanih ispitanika. Analizirajući koji su fakultet najčešće završili ispitanici

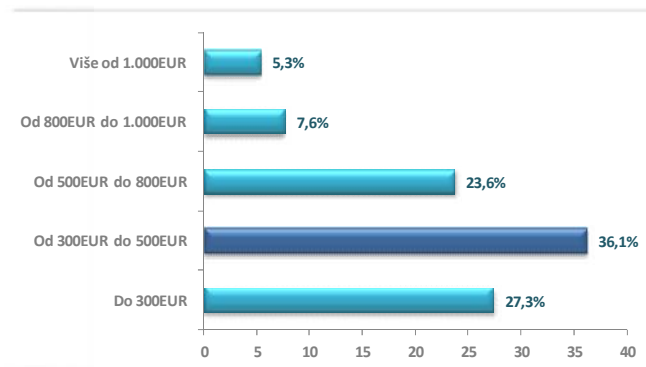
može se zaključiti da je to u najvećem procentu Ekonomski fakultet (31,3%) i Filozofski fakultet (22,5%). Najveći procenat ispitanika sa završenom srednjom školom potiče iz sjevernog regiona (70,3%), opština Andrijeвица, Kolašin i Mojkovac.

Grafik 6: Nivo obrazovanja ispitanika

Glavni izvor prihoda domaćinstva – Domaćinstva u najvećoj mjeri prihode ostvaruju po osnovu zarade (66,6%) ili penzije (23,5%). Najveći procenat domaćinstava čiji prihodi su bazirani na zaradama, potiče uz sjevernog regiona (71%), opština Berane, Mojkovac i Žabljak, starosne dobi između 20 i 50 godina starosti (84,5%), kao i domaćinstava koja broje od tri do pet članova (77,6%).

Grafik 7: Ukupan mjesečni prihod domaćinstva

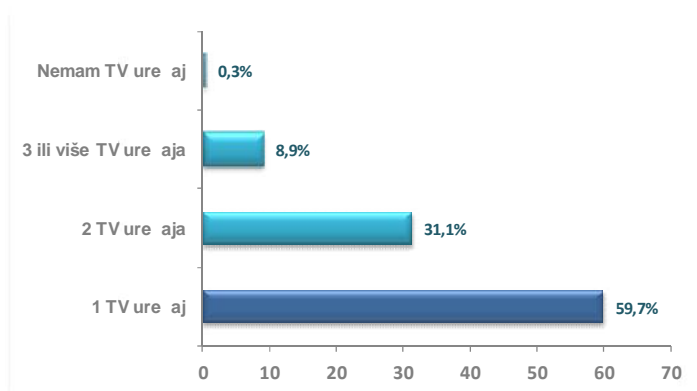
Ukupan mjesečni prihod domaćinstva – Domaćinstva u najvećem procentu ostvaruju ukupnu mjesečnu zaradu u intervalu od 300 EUR do 500 EUR (36,1%), a dok se veće mjesečne zarade do 1.000 EUR u najvećoj mjeri ostvaruju u centralnom regionu. Prosječna mjesečna zarada domaćinstava na osnovu uzorka iznosi 542 EUR.

TEHNIČKA OPREMLJENOST OPREMOM ZA PRIJEM TV SIGNALA

Pitanja u Sekciji 2 odnose se na stepen tehničke opremljenosti domaćinstava opremom za prijem TV programa što predstavlja jedan od preduslova kasnije uspješnosti realizacije procesa digitalizacije u Crnoj Gori. S tim u vezi, Sekcija 2 obuhvata pitanja trenutne tehničke opremljenosti domaćinstava, budućih planova kada je u pitanju kupovina ili zamjena TV uređaja, percepciju postojeće ponude TV programa u Crnoj Gori, kao i pitanja koja se tiču vremena koje se odvaja za gledanje TV-a.

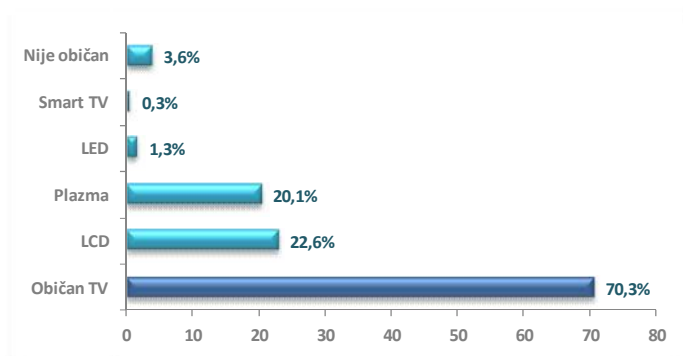
Broj TV uređaja u domaćinstvu – Najveći procenat domaćinstava iz uzorka posjeduje jedan TV uređaj i to čini 59,8% ukupnog uzorka, dok 31,1% posjeduje dva TV uređaja. Ukoliko se dodatno analizira prosjek onih domaćinstava koja posjeduju jedan TV uređaj, dolazi se do zaključka da su ta domaćinstva u najvećem procentu zastupljena u južnom regionu (71,5%), dok je zastupljenost po urbano-ruralnoj zoni prilično izjednačena kada je u pitanju data kategorija domaćinstava. Analiza prosjeka onih domaćinstava koja imaju dva TV uređaja ukazuje da je procenat takvih domaćinstava najveći u centralnom regionu (34,9%).

Grafik 8: Koliko TV uređaja posjeduje domaćinstvo

Vrsta TV uređaja u domaćinstvu – Analiza domaćinstava koja posjeduju TV uređaje ukazuje da najveći procenat domaćinstava u Crnoj Gori ima običan TV sa katodnom cijevi što čini 70,3% uzorka, potom domaćinstva koja posjeduju LCD (22,6%) i plazma TV (20,1%).

Grafik 9: Vrsta TV uređaja u domaćinstvu

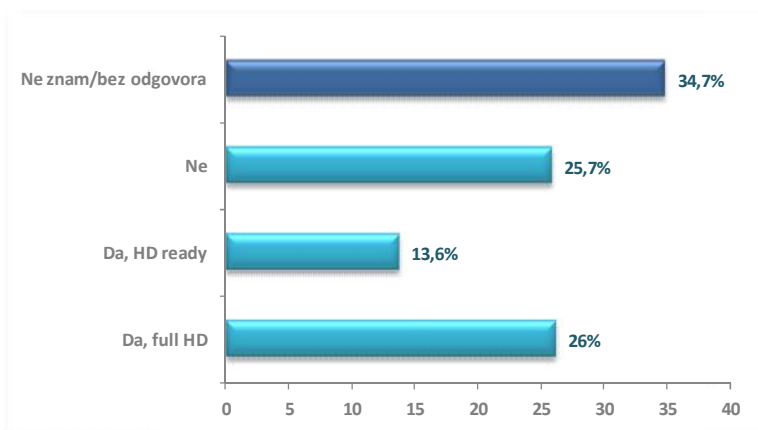
Domaćinstva koja posjeduju običan TV najčešće posjeduju jedan (73,8%), a u manjem broju slučajeva dva (20,8%). Od prosjeka domaćinstava koja posjeduju jedan običan TV uređaj sa katodnom cijevi, najveći procenat potiče iz južnog regiona (76,6%), dok od prosjeka onih koji posjeduju dva obična TV uređaja 23% potiče iz ruralne zone.

Domaćinstva koja posjeduju LCD najčešće posjeduju samo jedan (86% slučajeva), dok 10,7% posjeduje dva uređaja. U odnosu na prosjek onih domaćinstava koja posjeduju jedan LCD uređaj 88,3% je iz centralnog regiona, opština Podgorica i Nikšić. Nadalje, domaćinstva koja posjeduju plazma TV najčešće posjeduju jedan u domaćinstvu (88,8%). U odnosu na prosjek takvih domaćinstava 93,8% potiče iz južnog regiona.

Mogućnost prijema HD signala – Istraživanje ukazuje da 26% domaćinstava koja posjeduju TV uređaje imaju mogućnost prijema full HD signala, 13,6% ima uređaj koji je “HD ready”, dok 25,7% nema mogućnost prijema. Prilično visok procenat ispitanika nije upućen ili ne zna da li ima mogućnost prijema HD signala što čini 34,7% uzroka.

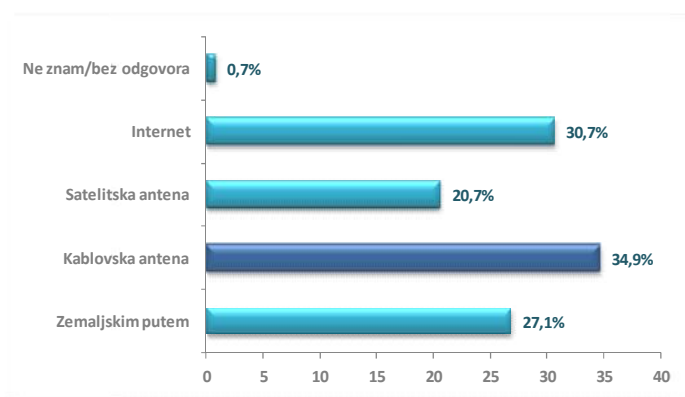
Analizirajući prosjek onih domaćinstava koja imaju mogućnost prijema full HD signala najveći procenat potiče iz južnog regiona (40,5%) i ruralne oblasti (33,2%). Dalja analiza prosjeka onih domaćinstava koja ne znaju ili nisu upućena da li imaju mogućnost prijema HD signala potiče iz centralnog regiona (39,4%), kao i opštine Nikšić (54%).

Grafik 10: Da li imate mogućnost prijema HD signala?

Načini prijema TV signala u domaćinstvu – Na pitanje o načinima prijema TV signala u domaćinstvu, ispitanici su imali mogućnost davanja više odgovora. S tim u vezi, najveći procenat domaćinstava ostvaruje prijem TV signala putem kablovske distribucije (od provajdera M-kabl, Cabling, MediaNet, EltaMont, BBM) što čini 34,9%, dok 30,7% ostvaruje prijem TV signala putem Interneta (Extra TV).

Grafik 11: Na koje načine domaćinstvo prima TV signal?

Na zemaljski prijem TV signala oslanja se 27,1% domaćinstava. Detaljnija analiza date grupacije domaćinstava ukazuje da najveći procenat njih potiče iz centralnog regiona (50,9%), ali i da je riječ o populaciji ispitanika starije dobi (preko 50 godina starosti), kao i domaćinstvima sa nižom platežnom moći (sa mjesečnim prihodima do 300 EUR).

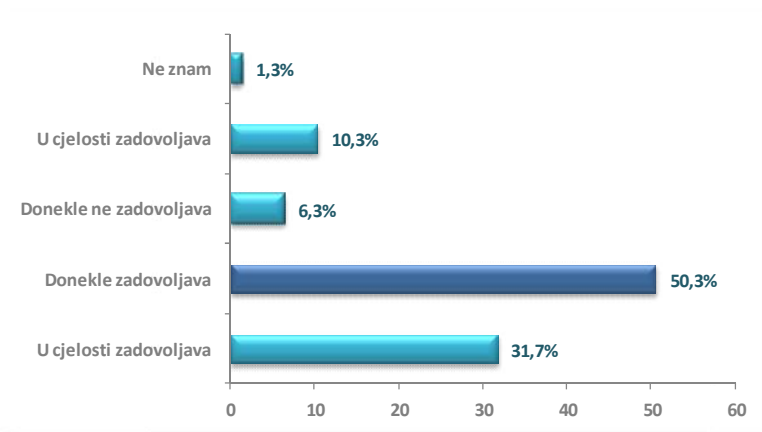
Tabela 2: Karakteristike domaćinstava koja TV signal primaju zemaljskim putem

	Prijem TV signala zemaljskim putem	
Region	<i>Centar</i>	49,1%
	Jug	22,4%
	Sjever	28,5%
Urban/Rural	Urban	54,7%
	Rural	45,3%
Pol	Muški	50,5%
	Ženski	49,5%
Godine starosti	Do 20 godina	2,8%
	Od 20 do 35 godina	28,5%
	Od 35 do 50 godina	27,6%
	<i>Više od 50 godina</i>	41,1%
Prihod domaćinstva	<i>Do 300EUR</i>	39,2%
	<i>Od 300EUR do 500EUR</i>	30,1%
	Od 500EUR do 800EUR	22,3%
	Od 800EUR do 1.000EUR	5,4%
	Više od 1.000EUR	3,0%

Postojeća programska TV ponuda i zadovoljavanje potreba stanovništva – Domaćinstva iz uzorka u najvećoj mjeri smatraju da postojeća programska TV ponuda, koja obuhvata zemaljsku/besplatnu i kablovsku ponudu sa pretplatom, donekle zadovoljava njihove potrebe i to smatra polovina od ukupnog broja domaćinstava iz uzorka (50,3%).

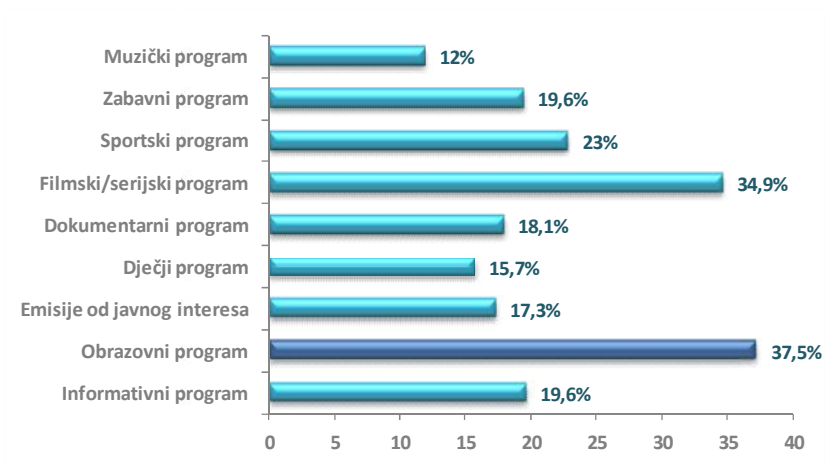
Od prosjeka onih koji smatraju da donekle zadovoljava isti potiču iz centralnog regiona (52,1%) i urbanih zona (51,4%), kao i 59,4% domaćinstava koja ostvaruju prosječne mjesečne zarade veće od 1.000 EUR. Nadalje, 31,6% smatra da postojeća programska TV ponuda u cjelosti zadovoljava njihove potrebe. Njih 40,4% potiče iz južnog regiona.

Grafik 12: Da li postojeća programska TV ponuda zadovoljava Vaše potrebe?

TV sadržaji koji nedostaju – Na pitanje “Koji sadržaji nedostaju?”, ispitanici su nudili više odgovora. Najveći procenat njih smatra da je obrazovni program nešto što u najvećoj mjeri nedostaje trenutnoj ponudi TV programa u Crnoj Gori i to smatra 37,5% ispitanika. Potom, 34,9% smatra da bi trebalo obogatiti filmski i serijski program, a 23% sportski program. Najmanji je procenat onih ispitanika koji smatraju da bi trebalo ponudom obogatiti muzički program (12%).

Grafik 13: Koji sadržaji nedostaju?

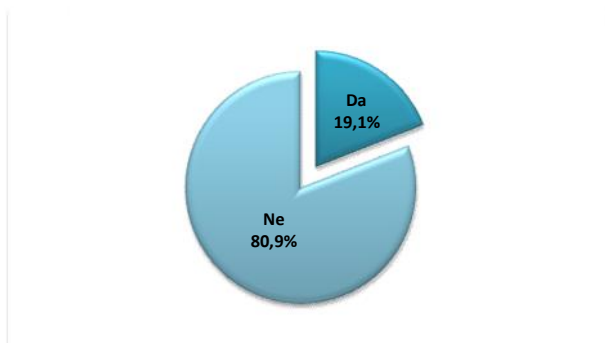
Alternativni načini gledanja TV-a – Uz mogućnost davanja više odgovora, najveći procenat ispitanika (51,5%) ukazuje da ne postoje alternativni načini gledanja TV u njihovom domaćinstvu. Na drugoj strani, njih 25,3% je kazalo da programe prati koristeći laptop, dok 23,8% koristi desktop računar.

Planovi kupovine novog TV prijemnika – Analiza domaćinstava na nivou tri regiona u Crnoj Gori ukazuje da 80,9% ne planira kupovinu novog TV prijemnika u narednih godinu dana, dok 19,1% planira kupovinu.

Ukoliko se analizira prosjek onih domaćinstava koja **nemaju u planu** kupovinu novog TV prijemnika u periodu jun 2013 - jun 2014 godine, 91,1% potiče iz južnog regiona, 84,6% domaćinstava sa niskim mjesečnim prihodima (do 300 EUR), kao i 85% onih koji su u cjelosti zadovoljni postojećom ponudom TV programa u Crnoj Gori.

Na drugoj strani, ukoliko se analizira prosjek onih domaćinstava koja **imaju u planu** kupovinu novog TV uređaja u sledećih godinu dana, najveći procenat potiče iz sjevernog regiona (28,8%), opštine Bijelo Polje (29,6%), kao i 28,8% domaćinstava koja su u cjelosti nezadovoljna postojećom ponudom TV programa.

Grafik 14: Da li planirate nabavku novog TV prijemnika u sledećih godinu dana?

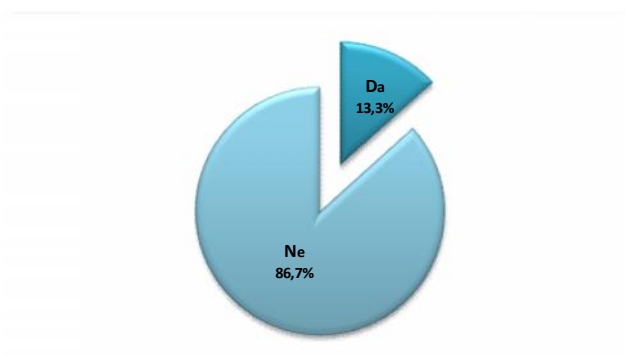

U odnosu na 19,1% domaćinstava koja planiraju kupovinu novog TV uređaja najveći procenat njih planira kupiti LCD TV uređaj (33,3%), plazma TV (29,3%) ili LED (20,7%). Obzirom da je procenat domaćinstava koja u planu imaju kupiti LCD TV uređaje najveći, kategorija tih ispitanika obuhvata one iz južnog (46,2%), kao i 40% domaćinstava koja ostvaruju prosječnu mjesečnu zaradu između 500 EUR i 800 EUR.

Plan korišćenja novog/drugačijeg prijema TV signala – Najveći procenat domaćinstava nema plan da sledećih godinu dana počne koristiti novi/drugačiji prijem TV signala, što predstavlja 86,7% uzorka. Sa druge strane, 13,3% domaćinstava planira korišćenje novog prijema TV signala u sledećih godinu dana.

U odnosu na prosjek onih domaćinstava koja planiraju koristiti novi prijem TV signala, 18,3% potiče iz sjevernog regiona, kao i 16,1% domaćinstava koja ostvaruju mjesečne prihode u intervalu od 500 EUR do 800 EUR.

Grafik 15: Da li se u sledećih godinu dana planira korišćenje novog/drugačijeg prijema TV signala?

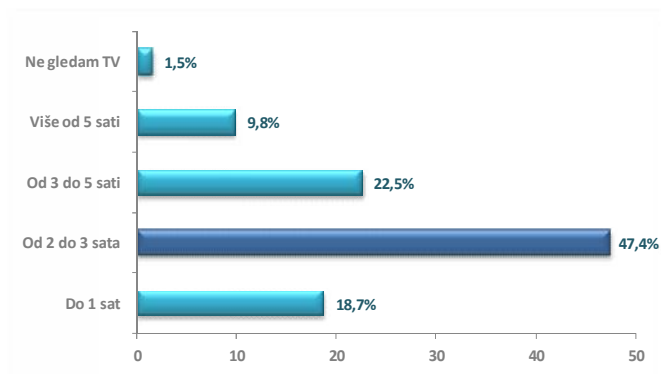

Prijem TV signala koji se planira uvesti – Analizirajući procenat onih domaćinstava koja planiraju u narednih godinu dana uvesti novi prijem TV signala, uz mogućnost davanja više odgovora, najveći procenat njih planira prijem putem kablovske distribucije (42,8%), a potom putem Interneta (26,6%) i satelitske antene (13,3%).

Od ukupnog procenta onih domaćinstava koja planiraju uvesti novi prijem TV signala u sledećih godinu dana, njih 18,1% ne zna ili nije sigurno koji bi prijema TV signala uvelo.

Vrijeme koje se provede gledanjem TV-a – Najveći procenat ispitanika dnevno provede od dva do tri sata gledajući TV i to čini 47,7% uzorka. Među njima, 52,9% potiče iz južnog regiona, dok je 51% ispitanika muškog pola. Na drugoj strani, 22,5% provede do pet sati gledajući TV dnevno, dok 18,7% provodi do jedan sat dnevno.

Grafik 16: Koliko se vremena u toku dana provede gledajući TV?

Gledanje TV kao svakodnevica – Najveći procenat ispitanika (52%) se uglavnom slaže sa stanovištem da je gledanje TV-a bitan dio njihove svakodnevnice, dok se 24,1% ispitanika u potpunosti slaže sa datim stanovištem.

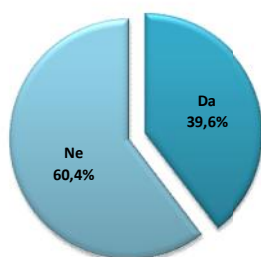
INFORMISANOST O PROCESU DIGITALIZACIJE

Pitanja u Sekciji 3 najvećim dijelom se odnose na stepen trenutne informisanosti građana o procesu digitalizacije u Crnoj Gori, ali i njihove percepcije potencijalnih troškova i spremnosti na dodatna ulaganja kada je riječ o dodatnoj opremi. Dodatno, Sekcija 3 obuhvatila je pitanja koja se tiču preferencija građana o najboljim načinima informisanja o predstojećim aktivnostima, što ujedno predstavlja osnovu za pripremu komunikacione strategije o prelasku sa analognog na digitalni TV signal.

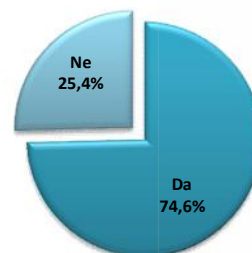
Stepen informisanosti o planiranom prestanku analognog emitovanja TV signala – Najveći procenat ispitanika nije čuo da je planiran prestanak analognog emitovanja TV signala i to se odnosi na 60,4% ispitanika, dok je 39,6% ispitanika informisano o datim planovima. Dodatna analiza prosjeka onih ispitanika koji do sada nijesu čuli o predstojećim aktivnostima, ukazuje da je najveći procenat tih ispitanika iz centralnog i sjevernog regiona, potom ispitanica ženskog pola (67,1%). Na drugoj strani, najviše su informisani građani iz južnog regiona, odnosno opština Budva, Kotor i Pljevlja.

Stepen informisanosti o digitalnoj televiziji – Građani su najvećim dijelom upoznati sa pojmom digitalne televizije što ukazuje podatak da je 74,6% ispitanika informisano šta je to digitalna televizija, dok 25,4% nije. Analizirajući prosjek onih ispitanika koji nijesu čuli za pojam digitalne televizije 28,6% potiče iz ruralnih zona, kao i starije populacije iznad 50 godina starosti (34,5%).

Grafik 17: Da li ste čuli da je planiran prestanak analognog emitovanja TV signala?

Grafik 18: Da li ste čuli za digitalnu televiziju?

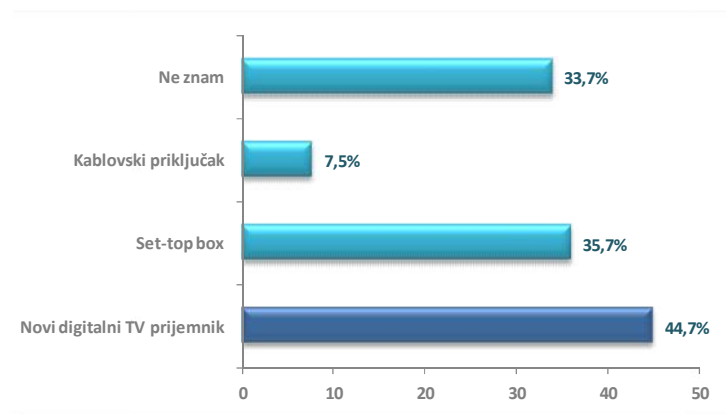

Način na koji se došlo do informacija o digitalizaciji – Ukoliko se u obzir uzme samo grupa ispitanika koja je informisana o prelasku na digitalno emitovanje, može se zaključiti da su građani u najvećoj mjeri došli do informacija o digitalizaciji putem TV-a (61,1%), od prijatelja/rođaka (29,3%) ili putem Interneta (28,8%).

Dodatna oprema – Upitani da li znaju da će im možda biti potrebna dodatna oprema odnosno uređaji za prijem digitalnog TV signala, podjednak procenat ispitanika je upoznat, odnosno nije upoznat sa tehničkim preduslovima koji se trebaju zadovoljiti kako bi se prešlo na digitalni prijem TV signala (50%).

Dodatna analiza prosjeka onih ispitanika koji nijesu upoznati da će im biti potrebna dodatna oprema, ukazuje da je njih 69,4% iz južnog regiona, opština Bar i Tivat, kao i ispitanika ili mlađe populacije do 20 godina starosti ili starije populacije sa preko 50 godina starosti (60%).

Grafik 19: Koja će vam dodatna oprema biti potrebna?

Najveći procenat ispitanika smatra da će im od dodatne opreme biti potreban novi digitalni TV prijemnik (44,7%) i set-top box (35,7%). Nadalje, značajan je procenat i onih ispitanika koji ne znaju koja dodatna oprema bi im bila potrebna u procesu digitalizacije.

Očekivanja dodatnih troškova – Najveći procenat ispitanika smatra da će im prelazak na digitalno emitovanje donijeti dodatne troškove, što se odnosi na 63,1% ispitanika iz uzorka. Na drugoj strani, 36,9% njih smatra da im dati proces neće donijeti dodatne troškove. Najveći procenat ispitanika koji smatraju da će imati dodatne troškove potiče iz sjevernog regiona, dok najveći procenat onih koji smatraju da neće imati troškove potiče iz južnog regiona.

Očekivane vrste novih troškova – Analiza pitanja o vrsti troškova koja se može javiti prelaskom na digitalni prijem TV signala obuhvatila je samo one ispitanike koji su smatrali da će imati dodatne troškove. Od tog procenta, 37,8% njih smatra da će im se dodatni troškovi odnositi na nabavku pretvarača digitalnog signala (set-top box) ili nabavku novog digitalnog TV prijemnika (27,9%). U odnosu na prosjek onih ispitanika koji smatraju da će dodatno morati da ulože u set-top box, najveći procenat potiče iz sjevernog regiona (47,3%), opština Berane (75,9%), Plav (75%) i Nikšić (63,8%).

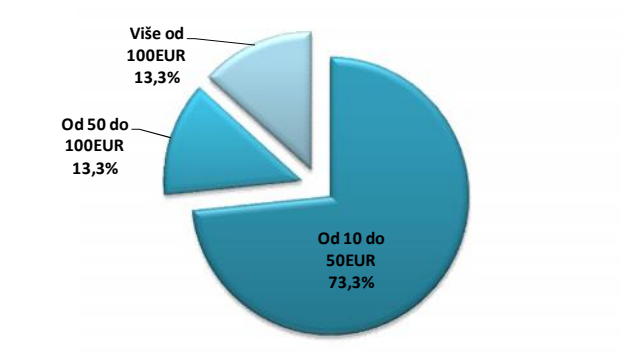
Izdvajanje sredstava za dodatnu opremu – Kada su u pitanju sredstva koja se trebaju izdvojiti za dodatnu opremu, najveći procenat ispitanika smatra da je to donekle vjerovatno da će ista izdvojiti u date svrhe i to smatra 41,3% ispitanika. Nadalje, ocjenu ‘jako vjerovatno’ dalo je 21,9% ispitanika,

dok 36,8% smatra da je to ili ne baš vjerovatno ili da ne postoji vjerovatnoća da će izdvojiti sredstva za dodatnu opremu.

U odnosu na poslednju grupaciju ispitanika najveći procenat njih potiče iz južnog i centralnog regiona, dok su ispitanici iz sjevernog regiona spremniji za izdvajanje sredstava za dodatnu opremu.

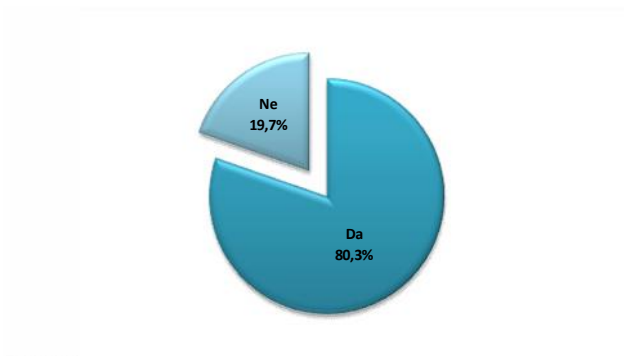
Percepcija troškova – Najveći procenat ispitanika koji smatraju da će izdvajati sredstva za dodatnu opremu za prijem digitalnog signala, očekuju da će troškovi dodatnih iznositi od 10 EUR do 50 EUR i to smatra 73,3% ispitanika, dok 13,3% smatra da će dodatni izdaci biti ili u intervalu od 50 EUR do 100 EUR ili više od 100 EUR.

Grafik 20: Koliko očekujete da će vas koštati ulaganje u novu opremu za prijem TV signala?

Prednosti digitalizacije – Ispitanici su u najvećem procentu svjesni toga šta digitalizacija donosi sa sobom. Njih 80,3% smatra da digitalizacija donosi prednosti i to se uglavnom odnosi na ispitanike iz centralnog regiona. Na drugoj strani, 19,7% smatra suprotno, što se u najvećoj mjeri odnosi na ispitanike iz južnog regiona.

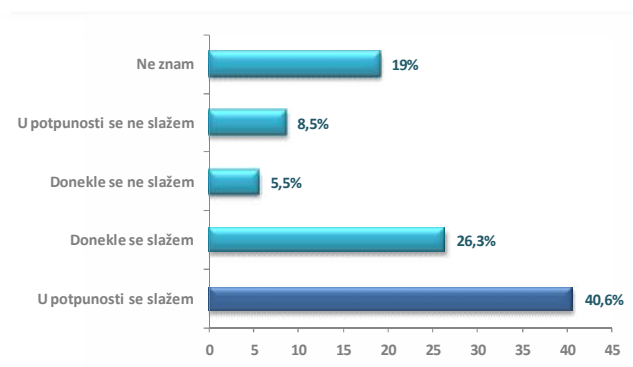
Grafik 21: Da li smatrate da digitalizacija donosi prednosti?

Segment prijema TV programa u kojem digitalizacija donosi prednosti – Ukoliko se uzmu u obzir ispitanici koji smatraju da digitalizacija donosi prednosti, 82,2% njih smatra da je bolji prijem nešto što digitalizacija nosi sa sobom, dok za 64,9% ispitanika to je veći izbor programa².

Subvencije države – Najveći procenat ispitanika se slaže sa tvrdnjom da bez subvencije države neće biti u mogućnosti da nabave dodatnu opremu za prelazak na digitalno emitovanje. To smatra 40,6% ispitanika i ujedno daje ocjenu 'U potpunosti se slažem'. Nadalje, 26,3% je onih koji se donekle slažu sa datom tvrdnjom, dok 19% ispitanika daje ocjenu 'Ne znam'. Najveći procenat ispitanika koji smatraju da su potrebne subvencije države potiče iz sjevernog i centralnog regiona, kao i opština Nikšić i Pljevlja.

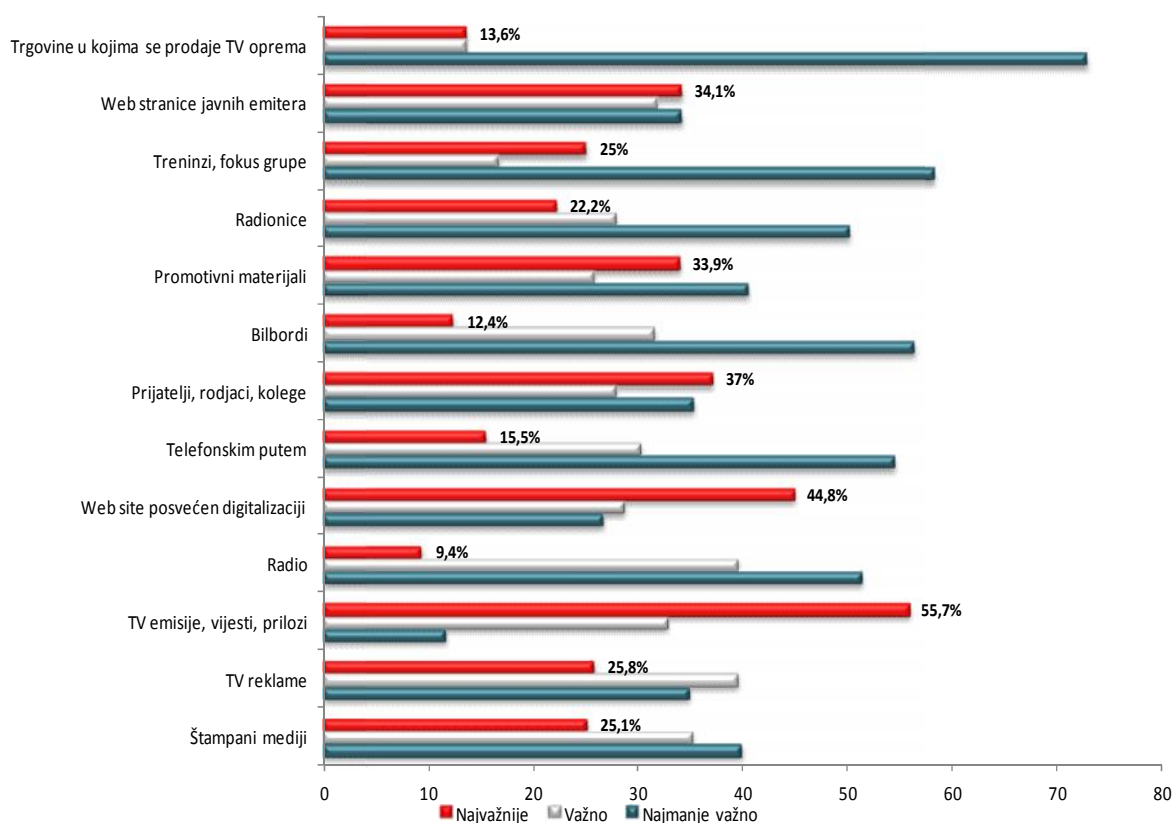
Grafik 22: U kojoj mjeri se slažete sa tvrdnjom da bez subvencije države nećete biti u mogućnosti da nabavite potrebnu opremu za prelazak na digitalno emitovanje?

² Mogućnost davanja više odgovora.

Buduće informisanje o procesu digitalizacije u Crnoj Gori – Ispitanici su imali priliku da kažu kako bi se ubuduće željeli informisati o procesu prelaska na digitalno emitovanje, dajući ocjene 1-Najmanje važno, 3-Važno, 5-Najvažnije, na različite kategorije i načine informisanja.

Grafik 23: Na koji način biste se željeli ubuduće informisati o procesu prelaska na digitalno emitovanje u Crnoj Gori?

Građani smatraju da bi se najprije ubuduće informisali o procesu digitalizacije putem televizije (TV emisije, vijesti, prilozi), Interneta ili web sajta emitera/regulatornih agencija (ocjena 'Najvažnije'). Kao najmanje važan način informisanja o procesu digitalizacije građani navode trgovine u kojima se prodaju TV uređaji, radionice, okrugle stolove i bilborde.

ANEKS 1 – UPITNIK ZA DOMAĆINSTVA

Agencija za elektronske medije Crne Gore

E3 Consulting d.o.o.

Poštovani,

Obraćamo Vam se u ime tima E3 Consulting iz Podgorice koji zajedno sa Agencijom za elektronske medije realizuje projekat istraživanja javnog mnjenja o procesu digitalizacije u Crnoj Gori, u cilju dobijanja informacija o percepciji građana na temu digitalizacije, stepena poznavanja procesa, a sve u cilju obezbjeđenja više informacija građanima Crne Gore o predstojećim aktivnostima prelaska sa analognog na digitalni TV signal.

S tim u vezi, Vaše domaćinstvo je slučajnim uzorkom odabrano da učestvuje u ovoj anketi te Vam stoga garantujemo potpunu anonimnost i tajnost Vaših odgovora. Svi prikupljeni podaci neće biti pojedinačno korišćeni i služiće samo i isključivo u svrhe grupne analize podataka. Kontakti navedeni u zaglavlju ankete služe samo i isključivo u svrhe provjere regularnosti istraživanja i rada na terenu.

Unaprijed zahvaljujemo na vremenu koji ste odvojili za popunjavanje upitnika!

Region: _____	Anketar: _____
Opština: _____	Datum anketiranja: _____
Naselje: 1. Urban 2. Rural	
Adresa: _____	
Ime i prezime ispitanika: _____	
Kontakt telefon ispitanika: _____	

Dio I: DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE

1. Muški
2. Ženski

1. Pol

32

2. Godine starosti ispitanika: _____

Napomena: Upisati brojem u prazno polje

3. Broj članova domaćinstva: _____

Napomena: Upisati brojem u prazno polje

4. Odnos sa glavom domaćinstva:

1. Glava domaćinstva
2. Bračni drug/Partner
3. Biološko dijete
4. Usvojeno dijete
5. Unuča
6. Rođak/Rođaka
7. Roditelji/Tast/Tašta
8. Sestra/Brat
9. Zet/Snaha
10. Šura/Svastika
11. Djed/Baba
12. Drugi rođak
13. Nijesu u srodstvu

5. Bračni status ispitanika

1. Oženjen/Udata
2. Razveden/Živi odvojeno
3. Vanbračna zajednica
4. Udovac/ica
5. Neoženjen/Neudata
6. Ima manje od 15 godina

6. Trenutno zanimanje ispitanika

1. Zaposlen/a u privatnoj kompaniji
2. Zaposlen-a u državnoj instituciji-preduzeću
3. Vodi sopstveni biznis
4. Penzioner/ka
5. Poljoprivrednik
6. Domaćica
7. Nezaposlen/a
8. Student/Đak

7. Nivo obrazovanja ispitanika

1. Nezavršena ili završena osnovna škola
2. Završena srednja škola
3. Završena viša škola
4. Završen fakultet (Navesti) _____
5. Završene postdiplomske/ doktorske studije

8. Glavni izvor prihoda domaćinstva

1. Plata
2. Penzija
3. Socijalna pomoć
4. Pomoć rođaka/prijatelja iz Crne Gore
5. Pomoć rođaka/prijatelja iz inostranstva
6. Nešto drugo, *Navesti*

9. Ukupni mjesečni prihod domaćinstva u EUR: _____

Napomena: Upisati brojem u prazno polje

**Dio II: TEHNIČKA OPREMLJENOST DOMAĆINSTAVA
OPREMOM ZA PRIJEM TV PROGRAMA**

10. Koliko TV uređaja posjeduje domaćinstvo?

1. 1 TV uređaj
2. 2 TV uređaja
3. 3 i više TV uređaja
4. Nemam TV uređaj → **Idi na pitanje 16.**

11. Koji TV uređaj posjeduje domaćinstvo?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora.

Napomena: U prazno polje unijeti brojem koliko TV uređaja date vrste posjeduje domaćinstvo.

		Broj TV uređaja
1	Običan televizor (sa katodnom cijevi)	
2	LCD	
3	Plazma	
4	LED	
5	Smart TV	
6	Nije 'običan' ali ne znam je li LCD-LED-Plazma	

12. Da li imate mogućnost prijema HD signala?

1. Da, full HD
2. Da, HD ready
3. Ne
4. Ne znam-bez odgovora

13. Na koje sve načine primete TV signal u Vašem domaćinstvu?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora.

Napomena: Prva zaokružena da ujedno bude i primarna.

1. Zemaljskim putem (*kućna antena, riblja kost*)
2. Kablovska distribucija (*M-Kabl, Cabling, MediaNet, EltaMont, BBM*)
3. Satelitska antena (*Total TV*)
4. TV putem Interneta (*Extra TV*)
5. Ne znam-nisam siguran/a

14. Da li postojeća programska TV ponuda (zemaljska/besplatna i kablovska/sa pretplatom) zadovoljava Vaše potrebe?

1. U cjelosti zadovoljava
2. Donekle zadovoljava
3. Donekle ne zadovoljava
4. U cjelosti ne zadovoljava
5. Ne znam-bez odgovora

15. Koji sadržaji po Vama nedostaju?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora.

1. Informativni program (vijesti, aktuelnosti)
2. Obrazovni program
3. Emisije od javnog interesa
4. Dječji program
5. Dokumentarni program
6. Filmski i serijski program
7. Sportski program
8. Zabavni program
9. Muzički program

16. Koji su alternativni načini gledanja TV-a u Vašem domaćinstvu?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora.

1. Računar (PC desktop)
2. Laptop
3. Mobilni telefon
4. Tablet računar
5. Nešto drugo (*Navesti*) _____
6. Ne postoji alternativni način

17. Da li planirate nabavku novog TV prijemnika u sledećih godinu dana?

1. Da
2. Ne → **Idi na pitanje 19.**

18. Koji uređaj planirate kupiti u narednih godinu dana?

1. LCD
2. Plazma
3. LED
4. Smart TV
5. Nešto drugo
6. Ne znam-bez odgovora

19. Da li planirate u sledećih godinu dana da počnete sa korišćenjem nekog novog/drugačijeg prijema TV signala?

1. Da
2. Ne → **Idi na pitanje 21.**

20. Koji TV signal planirate uvesti?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora

1. Zemaljskim putem
2. Kablovska distribucija
3. Satelitska antena
4. TV putem Interneta
5. Ne znam/nisam siguran

21. Koliko vremena u toku dana provedete gledajući TV?

1. Do 1 sat
2. Od 1 do 3 sata
3. Od 3 do 5 sati
4. Više od 5 sati
5. Nemam TV → **Idi na pitanje 23.**
6. Ne gledam TV

22. Koliko se slažete sa stanovištem da je gledanje televizije bitan dio Vaše svakodnevnice?

1. U potpunosti se slažem
2. Uglavnom se slažem
3. Uglavnom se ne slažem
4. U potpunosti se ne slažem
5. Ne znam

23. Da li ste čuli da je planiran prestanak analognog emitovanja TV signala?

1. Da
2. Ne

24. Da li ste čuli za digitalnu televiziju?

1. Da
2. Ne → **Idi na pitanje 26.**

25. Na koji način ste došli do informacija o digitalizaciji odnosno prelasku na digitalno emitovanje?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora.

1. TV
2. Radio
3. Internet
4. Štampa
5. Od prijatelja-rodbine
6. Nešto drugo (*Navesti*) _____

26. Da li znate da će vam možda biti potrebna dodatna oprema-uređaji za prijem digitalnog TV signala?

1. Da
2. Ne

27. Da li znate koja dodatna oprema bi vam mogla biti potrebna?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora.

1. Novi digitalni TV prijemnik
2. STB (Set-top-box)-prijemni uređaj koji prilagođava digitalni signal običnom televizijskom prijemniku
3. Kablovski priključak
4. Nešto drugo (*Navesti*) _____
5. Ne znam

28. Da li smatrate da bi prelazak na digitalno emitovanje mogao podrazmijevati neke dodatne troškove za Vas?

1. Da
2. Ne → **Idi na pitanje 30.**

29. Na koje dodatne troškove mislite?

1. Nabavka pretvarača digitalnog signala (set-top box)
2. Nabavka novog digitalnog TV prijemnika
3. Ostalo (*Navesti*) _____
4. Ne znam

30. Ako bi za prijem digitalnog signala (prelazak na digitalno emitovanje) bilo neophodno da izdvojite određena sredstva, koliko je vjerovatno da biste to uradili?

1. Jako vjerovatno
2. Donekle vjerovatno
3. Ne baš vjerovatno
4. Uopšte nije vjerovatno → **Idi na pitanje 32.**

31. Koliko očekujete da će vas koštati ulaganje u novu opremu za prijem digitalnog signala?

1. Od 10 do 50EUR

2. Od 50 do 100EUR
3. Više od 100EUR

32. Da li smatrate da digitalizacija donosi prednosti?

1. Da
2. Ne → **Idi na pitanje 34.**

33. U kom segmentu prijema TV programa smatrate da digitalizacija donosi prednosti?

Napomena: Mogućnost zaokruživanja više odgovora.

1. Veći izbor programa
2. Bolji prijem, signal
3. Nema potrebe za antenom, okretanjem antene
4. Nema prednosti
5. Ne znam-bez odgovora
6. Ostalo (*Navesti*)

4. U potpunosti se ne slažem
5. Ne znam

35. Na koji način biste se željeli ubuduće informisati o procesu prelaska na digitalno emitovanje u Crnoj Gori?

Napomena: Dati samo tri ocjene. Rangirati ocjene kao 1-Najmanje važno, 3-Važno i 5-Najvažnije!

	Ocjena
1. Štampani mediji (dnevna štampa)	
2. TV reklame	
3. TV emisije, vijesti, prilozi na TV	
4. Radio	
5. Web sajt posvećen digitalizaciji	
6. Telefonskim putem, preko pozivnog centra za informisanje o digitalizaciji	
7. Prijatelji, rođaci, kolege	
8. Bilbordi	
9. Promotivni materijali (brošura, letak)	
10. Radionice	
11. Treninzi, fokus grupe, okrugli stolovi	
12. Putem web stranica javnih emitera ili regulatornih agencija	
13. Trgovine u kojima se prodaje TV oprema	

34. U kojoj mjeri se slažete sa tvrdnjom da bez subvencije države nećete biti u mogućnosti da nabavite potrebnu opremu za prelazak na digitalno emitovanje?

1. U potpunosti se slažem
2. Donekle se slažem
3. Donekle se ne slažem